

I fem generationer har der været en murermester ved navn Thrysøe i Øster Hornum. Den første af slagsen hed Just Sørensen Trysøe – og det er ham, denne fortælling handler om. Først hans ansøgning om at måtte drive selvstændig murervirksomhed – og derefter fortællingen om hans arbejde på Guldbæk Skole; et arbejde, der skulle blive hans sidste.

Just Sørensen Trysøe søger muurprofession

Just Sørensen Trysøe var murersvend, men ønskede at slå sig ned som selvstændig murer i Øster Hornum sogn. Dengang kunne ikke enhver slå sig ned som selvstændig, så der måtte ærbødigt søges om tilladelse hos stiftsamtmanden i Aalborg. Just Sørensen Trysøes tipoldebarn, Flemming Thrysøe har fundet dokumenterne fra sagens gang gennem systemet.

Her ses først Just Sørensen Trysøes ansøgning:

*Høivelbaarne
Hr Stiftamtmand Bluhme
Ridder af Dannebrog I*

Undertegnede Just Sørensen Trysøe, som er født i Rold Sogn, Aalborg Amt, og er nu (næsten) 33 Aar gammel, har, saaledes som underdanigst vedlagte Documenter, nemlig 2de Attester fra Muurmester Stoy og en Attest fra Oldermænden for Muur- og Steenhugger Lauget i Kjøbenhavn nærmere udvise, i en række af Aar beskæftiget mig med Muurprofessionen. I 7 Aar, nemlig fra Aar 1830 til 1834 begge inclusive, og i Aarene 1839 og 1840 arbejdede jeg saaledes hos bemeldte Muurmester Stoy, og i mellemtiden i Hovedstaden. Min Duelighed til Professionens Drift vil ved benævnte Attester forhaabentligen findes godtgjort.

Det er nu mit Ønske, at jeg maatte drive Muurhaandværket i Østerhornum og tilgrændsende Sogne, og jeg tillader mig derfor hermed underdanigst at ansøge Deres Høivelbaarenhed om, dertil gunstigst at forunde mig den efter Anordningerne fornødne Bevilling.

*p. t. Skaldborg den 22 Febr 1841
Underdanigst Just Sørensen Trysøe*

Herefter følger fire anbefalinger:

- 1 Just Christian Sørensen som i fem Aar har arbejdet hos mig paa Muurprofessionen og i den tid opført sig med Flid og Dygtighed, til en hvers for (?) med deler ieg ham de bedste Vidnesbyrd for ham som motte tage ham i Arbeide.

Gærim 7de Marts 1835 Stoy

- 2 Christian Thrysø har arbejdet hos mig i 2 Aar paa Muurprofessionen og iden tiid bevist Tro og Flid, nemlig i Aarene 1839 og 40.

Thostrup d 19de Debr 1840 Stoy

- 3 At Muursvend Just Christian Trydsø, har til leje hos mig Underskriver 2 fag Stuehuus, som han benytter sig af til sit Opholdssted saavel paa den tiid af Aaret som han ikke bruger sit Haandværk, som til adskillige andre tiider.

*Guldbek d. 13de April 1841
Hvilket herved Tilstaaes af
Søren Nielsen Slott.
At ovenmeldte medfører Sandhed
attesterer Jens Andersen Sognefoged*

- 4 At Muursvend Just Christian Trydsø, agter at anholde om Bevilling, paa sin Profession som Muurer, i Øster Hornum og omliggende Sogne, opholder sig her i Guldbek i bemeldte Øster Hornum Sogn, imellem han arbejder i sin Profession her i Egnen og paa den tiid af Aaret som Muurarbejde ikke kan bruges.

*Guldbek i Øster Hornum Sogn
den 7de Martz 1841
Hvilket herved attesteres
af Jens Andersen Sognefoged for Øster
Hornum Sogn
Peder Abildgaard*

Endelig kommer tilladelsen til at drive murerprofession:

Til Det Kongelige Stiftamthaus i Aalborg

Ifølge Stiftamtets Befaling af 27 f. M. har jeg den Ære i Anledning af herhos tilbagefølgende af 3 Bilage ledsagede Andragende, hvori Muurmestersvend Just Christian Sørensen Trysø af Skaldborg anholder om, at maatte meddeles Bevilling til at drive Muurproffessionen for Landboerne i Østerhornum og tilgrændsende Sogne, underdanig at erklære, at da Supplicanten med de Andraget vedlagte Attester har godtgjort sin Duelighed i Muurprofessionen, og da der i min Jurisdiktion ikkun findes 6 Personer, der ifølge Bevilling ere berettigede til at drive Muurhaandværket og Ingen af disse er bosat i Østerhornum Sogn, saa veed jeg intet at erindre imod at Supplicanten meddeles Bevilling til at drive Muurproffessionen for Landboerne, imod at han tager fast Bopæl i nysmeldte Sogn, dog at han til Professions Drift ikke afbenytter Svendes eller Drenges Hjælp ifølge Placaten 29 Novbr. 1822.

*Nibe den 18 Marts 1841
underdanig Lyngø*

Da stilladset skred – arbejdsulykke i Guldbæk

I artiklen ovenfor har vi læst, at det ikke var så lige en sag at blive murermester; det krævede en del papirarbejde. Nu om dage er der også en hel del papirarbejde forbundet med at drive virksomhed, blandt andet i forbindelse med arbejdstilsynet. Normalt var arbejdstilsynet ikke noget, der fyldte særlig meget tilbage i tiden, men i alvorlige sager blev der dog skrevet rapport, hvilket kan læses af nedenstående fortælling, hvis hovedperson er Just Christian Sørensen Trydsø, som vi lige har stiftet bekendtskab med. Materialet er ligeledes fundet på Landsarkivet i Viborg af Flemming Thrysø.

Guldbæk skole 1909. Taget i vestre ende ses anderledes end det øvrige. Nok en følge af arbejdet i 1871. Til højre ses det ny tørvehus.

13. juli 1871 samledes Øster Hornum sogneråd til et ekstraordinært møde på Guldbæk skole, der dengang lå på Klingerhøjvej midtvejs mellem Volstrup og Guldbæk. Mødets eneste sag var spørgsmålet om, hvad man skulle stille op, nu da skolens vestre gavl og noget af loftet i skolestuen var braset sammen, da man dagen før havde været ved at læsse den årlige tørvforsyning op på skolens loft over skolestuen. Man blev enige om at få udbedret skaderne og i stedet for at anbringe de mange tørv på skolens loft, ville få bygget et særskilt tørvehus. Arbejdet med at istandsætte den noget medtagne skole blev overdraget til murermester Just Christian Sørensen Trysø.

Allerede få dage efter var murermesteren gået i gang med arbejdet, men ikke alt gik som det skulle. Det gik næsten så galt som det kunne, i hvert fald for murermesteren selv. Om hændelsen kan man læse, her i lettere omskrevet form, i udskrift af ”Nibe Kjøbstads og Hornum Herreds Fogedprotocol”.

Den 21. juli 1871 kl. 11³⁰ ankom fuldmægtig Lund, der var stedfortræder for herredsfoged Pretzman, og vidnerne sognefoged Søren Pinstrup fra Volstup og Søren Christian Holmager fra Nibe til Guldbæk Hede i anledning af, at det dagen før var anmeldt til fogeden, at murermester Just Christian Sørensen Trysø på dette sted var omkommet ved et ulykkestilfælde. Fogeden fremlagde den medtagne anmeldelse dateret den 19. juli, der lød:

Ved et reparationsarbejde på Guldbæk skole er i aftes stilladset, som murermester Just Christian Sørensen Trysø var i færd med at stille i orden, faldet ned på ham, og har knust hans hoved, således at han øjeblikkelig døde, hvortil de tilstedeværende håndlangere var vidner. Ved at underrette herredskontoret om dette dødsfald tillader jeg mig, mest at udbede tilståelse for at anmeldelsen er sket, at henstille til herredsfogeden, hvortil der måtte være anledning til at optage forhør på stedet og lade liget undersøge af distriktslægen.

*Øster Hornum præstegård den 19. juli 1871.
Ærbødigt J. Wøldike.*

Med fogden var også mødt distriktslæge Reinhard fra Nibe. Det mandlige lig, der skønnedes at være i en alder af noget over 60 år, fandtes henlagt i et kammer i den afdødes hjem på Guldbæk Hede og blev der synet i overværelse af fogden og vidnerne af distriktslægen, der dikterede til protokollen:

Liget fandtes afklædt og i den venstre tinding fandtes et hudsår af ½ tommes længde og ½ tommes bredde. Benet var aldeles blottet og ved at bringe fingeren ind, følte et brud af det samt et indtryk. På panden og næsen fandtes hudafskrabninger og af den højre øregang var udflydt blod. På bugfladen af liget fandtes dødspletter. I øvrigt fandtes ingen vold på legemet. Det må af det oplyste antages, at døden er fremkaldt ved et stærkt slag i tindingen, der har bevirket et indtryk i hjernen og en meget stærk rystelse af samme.

Til forklarings afgivelse fremstod:

1: Murersvend Christian Larsen fra Guldbæk, der forklarer, at han i forgårs aften med afdøde var beskæftiget med at genopføre den nedstyrtede ende af Guldbæk skole. Christian Larsen stod alene på stilladset, der bestod af stolper, nedrammede i jorden og indlæggere, indsatte i vindueskarmene og muren med den ene ende og med den anden ende hvilende på lægter, som med søm var fæstede til lægter, hvorpå murerne stod og hvorpå sten, kalk og værktøj blev anbragt til brug under arbejdet.

Afdøde var i færd med at stå op på stilladset, der knap var 2½ alen (1,5 meter) over jorden, da Christian Larsen sagde, at indlæggerne vist nok ikke var til at stole på, da de bøjede så stærkt. Christian Trysø svarede, at de ikke så godt ud og gav sig så til at ville sætte stivere der under, hvorpå Christian Larsen lidt efter mærkede, at stilladset faldt ned, ikke just der, hvor han selv stod, for det var ved den ene ende, men han sprang dog med det samme ned og så derved, at Christian Trysø var kommet ind under stilladset, der hvilede på hans nakke og havde bøjet hovedet ned mod de under dette liggende sten. Christian Trysø lå på knæ derunder med ansigtet mod jorden. Christian Larsen fik, sammen med den tilstedeværende håndlanger, straks den forulykkede ud fra stilladset, og da var der endnu liv i ham, for de kunne se, at han bevægede fingrene. Derfor løb Christian Larsen

efter hjælp, men efter hvad han senere hørte, rørte Christian Trysø sig ikke mere. Ved at rydde pladsen i går opdagede Christian Larsen en mursten, der lå med kanten opad og bar spor af blod. Han antager derfor, at afdøde med tindingen er stødt mod denne kant da stilladset klemte ham ned, og at det er dette sted, som har forvoldt døden.

Stilladset havde den afdøde selv bygget, men forsømt at sætte klodser under de steder på stolperne, hvor lægterne var sømmede fast, og det er derfor, at indlæggerne havde kunnet tvinge lægterne ud af deres leje på stolperne, så at indlæggerne med hele byrden de bar, havde kunnet styrte til jorden idenfor lægterne, hvis påfæstede søm ved trykket gik ud af stolperne. Efter at han havde godkendt det nedskevne, var afhøringen af Christian Larsen afsluttet.

2: Husmand Peder Chr. Andersen fra Volstrup Mark, der forklarer, at han arbejder som håndlanger på skolebygningen i Guldbæk. Han var, efter at Christian Larsen havde sagt at stilladset ikke så godt ud, sammen med Christian Trysø i gang med at afstive det. De ville først og fremmest gøre det ved at anbringe hjælpeindlæggere i vindueskarmene, men for at gøre det, skulle der lattes noget op på stilladset, og det skulle Peder Andersen hjælpe til med fra den udvendige side, mens Christian Trysø bøjede sig ind under stilladset for at lette den indvendige side, men dette kunne ikke lade sig gøre, hvilket Trysø netop sagde til Peder Andersen, og i det samme faldt stilladset, uden at Trysø fik tid til at komme helt ud, så at stilladset faldt på hans nakke. Larsen og Andersen fik straks Trysø ud af det sammenstyrtede stillads og Andersen mærkede, at han stadig trak vejret et par gange. Derpå kom der en lille rystelse i legemet, som Andersen vist nok kunne mærke, fordi han holdt Trysøs hoved i sine hænder, og dermed var det forbi, hvorpå der gik bud til sognefogeden, der imidlertid ikke var hjemme, men senere kom til stede. Med hensyn til grunden til ulykken afgiver Andersen en forklaring, der er enslydende med den Christen Larsen havde afgivet. Efter at han havde godkendt det nedskrevne, var afhøringen af Peder Chr. Andersen afsluttet.

3: Skolelærer Nielsen, der forklarer, at den vestre ende af skolebygningens loft af nogle husmænd, der var tilsagt af sognerådet til dette arbejde, var bleven belagt med 110 snese hedetørv og 10.000 stykker skudtørv, og at endemuren ikke havde kunnet tåle denne byrde og af den grund var blevet trykket ud og var falden ned tillige med enden af sidemurene, som blev sprængt. Loftet, som derved berøvedes sin støtte, faldt naturligvis ned på vestre ende, knuste et bord og en bæk i skolestuen, som heldigvis nogle timer forud var forladt af børnene da en større ulykke i modsat fald ville være sket.

Nedstyrtningen skete ikke fordi bygningen var svag, men fordi byrden var bleven ulige fordelt. Dette vil imidlertid ikke oftere blive tilfældet, idet der nu bliver et særskilt tørvehus og brændslet så ikke længere skal op på loftet. Efter at han havde godkendt det nedskrevne, var afhøringen af lærer Nielsen afsluttet. Fogden og vidnerne efterså forholdene ved skolen og de fandtes at stemme med den ovenfor angivne fremstilling.

Forretningen sluttet og underskrevet af fuldmægtig Lund, distriktslæge F. Reinhard og vidnerne S. P. Pinstrup og Søren Christian Andersen.

*Lund, distriktslæge F. Reinhard Vidner:
S. P. Pinstrup
Søren Christian Andersen*

*af: * * *
Udførelsen af byggeforarbejdet
Havnens forvaltning i Altehus 22. juli 1871
Oredmannen*